

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA ZDRAVSTVENIH RADNIKA SA ZAVRŠENOM SREDNJOM ŠKOLOM ZDRAVSTVENOG USMJERENJA

Plan i program pripravničkog staža za svaki profil zdravstvenog radnika sa završenom srednjom školom zdravstvenog usmjerenja, obuhvata opšti, specijalni i posebni dio u ukupnom trajanju od 6 mjeseci, i to:

1. MEDICINSKA SESTRA - TEHNIČAR
2. AKUŠERSKA SESTRA
3. PEDIJATRIJSKA SESTRA
4. LABORATORIJSKI TEHNIČAR
5. SANITARNO-EKOLOŠKI TEHNIČAR
6. FIZIOTERAPEUTSKI TEHNIČAR
7. STOMATOLOŠKA SESTRA
8. ZUBNI TEHNIČAR
9. FARMACEUTSKI TEHNIČAR
10. PSIHO-GERIJATRIJSKA SESTRA-TEHNIČAR.

Plan i program pripravničkog staža zdravstvenih radnika sa sa završenom srednjom školom zdravstvenog usmjerenja, (u daljem tekstu: zdravstveni tehničar) dijeli se na opći dio pripravničkog staža koji je istovjetan za sve profile zdravstvenih tehničara, specijalni i posebni dio pripravničkog staža koji je specifičan za svaki profil zdravstvenog tehničara.

Plan i program pripravničkog staža zdravstvenog tehničara obuhvata:

1. OPĆI DIO u trajanju od 7 sedmica

1.1. Zdravstveno prosvjećivanje, prevencija bolesti i promocija zdravog načina življenja

.....2
sedmice

Zdravstveno prosvjećivanje, prevencija bolesti i promocija zdravog načina života sadržava:

- osnovne karakteristike zdravstvenog stanja stanovništva,
- način procjene higijensko-epidemiološke situacije,
- obavezne imunizacije i protivepidemijske mjere,
- način pripreme programa zdravstvenog vaspitanja,

- zdravstveno-vaspitni rad u zdravstvenim ustanovama, školama, porodicama i privrednom društvu.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 2 sedmice pripravnik provodi u kantonalnom zavodu za javno zdravstvo.

1.2. Evidencija u zdravstvu i usvajanje praktičnih vještina iz informatike (rad u Wordu i Exelu)2 sedmice

Ovaj rad obuhvata:

- osnovne karakteristike zdravstvene evidencije vitalne statistike,
- upoznavanje sa evidencijama u zdravstvu,
- upoznavanje sa pripremom izvještavanja i pripremom planova (sedmičnih, mjesečnih, polugodišnjih, godišnjih),
- usvajanje praktičnih vještina iz medicinske informatike.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 2 sedmice pripravnik provodi u kantonalnom zavodu za javno zdravstvo.

1.3. Teoretska i praktična obuka u pružanju hitne medicinske pomoći i načinu i uvjetima rada u izvanrednim prilikama2 sedmice

- Pripravnik se upoznaje sa organizacijom službe u hitnoj medicinskoj pomoći.
- Pravni aspekti pružanja prve pomoći.
- Trijaža unesrećenih.
- Raspoznavanje različitih stanja kod povrijeđenih.
- Prepoznavanje znakova koji ugrožavaju vitalne funkcije.
- Prepoznavanje znakova kod unutrašnjeg krvarenja kod različitih povreda.
- Način zaustavljanja krvarenja.
- Postupak kod gubitka svijesti (kolaps, koma i prividna smrt).
- Način imobilizacije prijeloma.
- Vještačko disanje.
- Postupak sa psihotično nemirnim bolesnicima.
- Način i uvjeti rada u vanrednim prilikama.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 2 sedmice pripravnik provodi u ustanovama za hitnu medicinsku pomoć, odnosno službama hitne medicinske pomoći.

1.4. Program pripravničkog staža za zdravstvene tehničare obuhvata upoznavanje sa osnovama ustavnog uređenja Bosne i Hercegovine, odnosno Federacije Bosne i Hercegovine, kao i organizacijom zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine, u trajanju 1 sedmice

1.4.1. Osnovi ustavnog sistema (Ustav BiH i Ustav FBiH)

1.4.2. Zakon o zdravstvenoj zaštiti i Zakon o zdravstvenom osiguranju

1.4.3. Propisi iz oblasti radnih odnosa i penzijskog i invalidskog osiguranja

1.4.4. Kantonalni propisi iz oblasti zdravstva.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 1 sedmice, pripravnik obavlja u kantonalnom zavodu za javno zdravstvo.

2. SPECIJALNI DIO 4 mjeseca

Plan specijalnog dijela pripravničkog staža zdravstvenog tehničara utvrđuje se prema smjeru školovanja, odnosno prema profilima, i to za:

2.1. MEDICINSKU SESTRU- TEHNIČARA

2.2. AKUŠERSKU SESTRU

2.3. PEDIJATRIJSKU SESTRU

2.4. LABORATORIJSKOG TEHNIČARA

2.5. SANITARNO-EKOLOŠKOG TEHNIČARA

2.6. FIZIOTERAPEUTSKOG TEHNIČARA

2.7. STOMATOLOŠKU SESTRU

2.8. ZUBNOG TEHNIČARA

2.9. FARMACEUTSKOG TEHNIČARA

2.10. PSIHO-GERIJATRIJSKU SESTRU-TEHNIČARA..

2.1.MEDICINSKA SESTRA-TEHNIČAR

Plan specijalnog dijela pripravničkog staža za medicinsku sestru- tehničara u trajanju od 4 mjeseca obuhvata:

2.1.1. Zdravstvena njega u bolničkoj djelatnosti3 mjeseca

2.1.1.1. zdravstvena njega internističkih bolesnika 2 sedmice

2.1.1.2. zdravstvena njega hirurških bolesnika 2 sedmice

2.1.1.3. zdravstvena njega kod infektivnih bolesti 1 sedmica

2.1.1.4. zdravstvena njega bolesnika u ginekologiji i porodiljstvu 2 sedmice

2.1.1.5. zdravstvena njega u pedijatriji 2 sedmice

2.1.1.6. zdravstvena njega u neurologiji 1 sedmica

2.1.1.7. zdravstvena njega u psihijatriji 1 sedmica

2.1.1.8. zdravstvena njega u onkologiji 1 sedmica

2.1.1.1. Zdravstvena njega internističkih bolesnika

Uloga i lik medicinske sestre - primjena u praksi. Poznavanje i primjena etičkih načela odnosa prema bolesniku, sebi, drugim zdravstvenim radnicima i saradnicima, primjena načela savjesnosti i humanosti, profesionalna tajna. Postupak sa bolesnikom pri prijemu u bolnicu (zajednički za sve vrste bolesti), odnosno i saradnja sa porodicom, upoznavanje bolesnika sa ustanovom, kućnim redom, mogućnošću upotrebe prostora njemu namijenjenih, mogućnost njegove komunikacije sa porodicom. Postupak kod nagle smrti, saradnja sa porodicom i pomoć. Upoznavanje bolesnika sa njegovim pravima i dužnostima - poznavanje Ženevske konvencije.

Svi vidovi njege u jedinici opće - intenzivne njege:

- koronarne intenzivne njege,
- sterilnoj jedinici.

Posebne pripreme i postupak s bolesnikom kod endoskopskih pretraga (gastroskopija, bronkoskopija, laparoskopija, biopsija jetre, bubrega, punkcije itd.).

Priprema i samostalno izvođenje dijagnostičkih testova i terapijskih zahvata.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 2 sedmice pripravnik obavlja na internom odjelu bolnice.

2.1.1.2. Zdravstvena njega hirurških bolesnika

Specifičnost njege: zbrinjavanje bolesnika kod zahvata, traumatologiji, abdominalnoj hirurgiji, torakalnoj hirurgiji, vaskularnoj, kardiohirurgiji, neurohirurgiji i urologiji, zdravstvena njega u postoperativnoj jedinici intenzivne njege, postupak sa bolesnikom nakon narkoze, praćenje vitalnih funkcija - davanje i kontrola, infuzijske terapije, transfuzije krvi i intravenozne terapije, specifičnost zdravstvene njege u ratnim uvjetima.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 2 sedmice pripravnik obavlja na hirurškom odjelu bolnice.

2.1.1.3. Zdravstvena njega infektivnih bolesnika

Specifična njega kod infektivnih bolesti centralnog nervnog sustava, specijalna njega virusnih bolesnika dišnih puteva i druge muskulature (respiratorni centar), uzimanje materijala za dijagnostičke postupke (bris, hemokulture, nasađivanje, materijal za hranjive podloge i dr.), specifičnosti zdravstvene njege u ratnim uvjetima.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 1 sedmice pripravnik obavlja na infektivnom odjelu bolnice.

2.1.1.4. Zdravstvena njega bolesnika u ginekologiji i porodiljstvu

Specifičnosti njege u ginekologiji i porodiljstvu (težište mora biti na složenijim zadacima koje medicinska sestra izvodi samostalno), priprema i izvođenje specijalnih medicinsko-tehničkih zahvata u ginekologiji - preoperativna priprema bolesnika i postoperativna njega, rad sestre na odjelu za rendgen i radijum terapija.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 2 sedmice pripravnik obavlja na ginekološkom odjelu bolnice.

2.1.1.5. Zdravstvena njega u pedijatriji

Izvođenje složenih, terapijskih i dijagnostičkih zahvata u dječijoj dobi i to za bolesti: dišnih organa, za bolesti srca i krvnih žila, za bolesti bubrega, za bolesti nervnog sustava, za bolesti akutnih i kroničnih poremećaja prehrane, specifična njega djeteta u dječijoj hirurgiji, specifičnost njege u ratnim uvjetima.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 2 sedmice pripravnik obavlja na pedijatrijskom odjelu bolnice.

2.1.1.6. Zdravstvena njega u neurologiji

Specifičnost rada medicinske sestre na neurološkom odjelu, priprema i postupak sa bolesnikom kod specifičnih neurološko-laboratorijskih pretraga (likvor, pneumencefalografija elektromieligrafija itd.), rad u jedinici intenzivne njege neuroloških bolesnika, specifičnosti njege u ratnim uvjetima.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 1 sedmice pripravnik obavlja na neurološkom odjelu bolnice.

2.1.1.7. Zdravstvena njega u psihijatriji

Rad sestre u jedinici intenzivne njege psihijatrijskih bolesnika, prijem-otput bolesnika, socioterapijska zajednica - psihijatrijski klub, specifičnost njege u ratnim uvjetima.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 1 sedmice pripravnik obavlja na psihijatrijskom odjelu bolnice.

2.1.1.8. Zdravstvena njega onkološkog bolesnika

Posebne metode rada pri obradi bolesnika. Specifičan način rada sa bolesnikom oboljelim od malignih oboljenja sa posebnim osvrtom na socijalno medicinske probleme. Edukativni rad sa bolesnikom sa posebnim naglaskom na prevenciju oboljenja nastalih usljed imunodeficitarnosti i prepoznavanje simptoma ovih oboljenja. Upoznavanje sa mogućnošću djelovanja na području njege onkološkog bolesnika u ambulantnim uvjetima.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 1 sedmice pripravnik obavlja na odjelu bolnice.

2.1.1.2. ZDRAVSTVENA NJEGA U PRIMARNOJ ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI

2.1.1.2.1. Djelatnost patronažne sestre 2 sedmice

Kompleksna zaštita porodice sa posebnom brigom za njene članove zbog zaštite zdravlja djece, žena, starih i nemoćnih, oboljelih od TBC, hroničnih i degenerativnih bolesti, alkoholizma i ovisnosti, poremećaja mentalnog zdravlja i dr. Utvrđivanje higijenskog i socijalno-ekonomskog stanja porodice i procjena uticaja faktora okoline na zdravlje djece, pojedinca i porodice. Pronalaženje bolesnih, starih, nemoćnih, mentalno i fizički defektnih, socijalno ugroženih te njihovo zbrinjavanje. Zdravstveno odgojni rad i socijalna zaštita u zajednici i lokalnim grupama po metodi procesa zdravstvene njege i sa težištem na kontinuitetu zdravstvene njege. Vođenje patronažne dokumentacije i izvještavanje.

2.1.1.2.2. Rad u ambulanti2 sedmice

Ovaj rad obuhvata:

- asistiranje ljekaru u njegovim dužnostima,
- pomaganje u vođenju kompletne medicinske evidencije i dokumentacije,
- pružanje informacija pacijentu, zakazivanje redovitih i kontrolnih pregleda,
- učestvovanje u zdravstvenom odgoju,
- učestvuje kod prijema djece, uzima antropometrijske mjere, uspostavlja zdravstvenu dokumentaciju, upoznaje se sa uzimanjem lične, porodične i socijalne anamneze, priprema djecu za pregled i pomaže ljekaru kod pregleda,
- pomaže ljekaru kod pregleda bolesnog djeteta, uzima uzorke za laboratorijske pretrage, izvodi laboratorijske pretrage koje se izvode u jedinici, daje injekcije, obavlja previjanja itd.

Učestvovanje u organiziranju sistematskih pregleda školske djece. Provođenje zdravstvenog odgoja u školama. Učestvovanje u programima naučno-istraživačkog rada. Organizacija i provođenje ciljanih i periodičnih sistematskih pregleda. Vođenje medicinske dokumentacije, kartoteke i registra. Obrada podataka i izvještavanje.

Vođenje medicinske dokumentacije, vođenje dnevne i mjesečne evidencije, učestvovanje kod sistematskih pregleda žena. Pomoć doktoru medicine kod pregleda i manjih zahvata. Vođenje trudničke kartoteke. Priprema trudnica za pregled. Uzimanje uzorka urina, mjerenje krvnog tlaka, vaganje trudnice itd.

Zdravstveni odgoj za sprječavanje neželjene trudnoće i mogućnosti kontracepcije. Pomoć doktoru medicine kod primjene intrauterinih materinih pomagala.

Učestvovanje kod prijema bolesnika u djelatnosti opće ili porodične medicine, uspostava zdravstvene dokumentacije, uzimanje sestrinske anamneze. Učestvovanje u dogovoru tima opće ili porodične medicine za rad i rješavanje određenih problema

na terenu. Učestvovanje u provođenju kućne njege hroničnih bolesnika. Učestvuje u otkrivanju socijalno ugroženih lica, mentalno oboljelih i ovisnika. U toku kućne njege provodi davanje propisane terapije, mjeri krvni pritisak, vrši previjanja, uzima uzorke za laboratorijske pretrage. Sarađuje sa patronažnom sestrom i socijalnim radnikom. Upoznaje se sa organizacijom i radom centara za mentalnu i fizikalnu rehabilitaciju i upoznaje se sa načinom vođenja evidencije u centrima.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od mjesec dana pripravnik obavlja u službi porodične medicine ili u ustanovama primarne zdravstvene zaštite, centrima za fizikalnu i mentalnu rehabilitaciju.

2.2. AKUŠERSKA SESTRA

Plan specijalnog dijela pripravničkog staža akušerske sestre u trajanju od 4 mjeseca obuhvata rad u porodilištu i rad u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

2.2.1. Rad u porodilištu3 mjeseca

U svim jedinicama stacionarne zdravstvene zaštite akušerska sestra:

- upoznaje organizaciju rada u jedinici,
- brine se za higijenu bolesničke sobe i drugih prostorija unutar jedinice, brine se za inventar, rublje i posuđe te poduzima mjere za sprječavanje hospitalne infekcije,
- prima i zbrinjava novopridošle bolesnice i pomaže prilikom njihovog otpuštanja,
- brine se za osobnu higijenu bolesnica, sudjeluje, priprema i pomaže kod pojedinih zahvata,
- daje lijekove bolesnicima i priprema ih za pojedine zahvate i pretrage,
- promatra bolesnicu i upozorava na eventualne simptome koji ukazuju na pogoršanje ili poboljšanje stanja,
- održava kontakt između bolesnica i doktora medicine, kontakt sa porodicom, provodi zdravstveni odgoj te se brine za socijalne i druge potrebe bolesnica,
- brine se za medicinsku dokumentaciju,
- učestvuje u dnevnim vizitama i prima zaduženja u okviru njenog djelokruga u dotičnoj jedinici.

Pripravnik obavlja i sljedeće stručne poslove:

2.2.1.1. Njega novorođenčadi i nedonoščadi4 sedmice

- primjenjuje načela asepse - antiseptičke (dezinfekcija, sterilizacija) u praksi,
- priprema dijete, provjerava identifikaciju, obavlja kontrolu vitalnih simptoma i prati promjene pojedinih simptoma,
- provodi osnovnu njegu djeteta - kupanje, previjanje, njegu kože, sluznice, kose i noktiju, provodi toaletu pupka te njegu pri patološkim promjenama,
- obavlja transport nedonošenog djeteta i osigurava optimalne uvjete za vrijeme transporta,

- provodi njegu djeteta u inkubatoru,
- upoznaje se s prirodnom prehranom i poteškoćama pri dojenju djeteta, daje upute majkama pri prvom dojenju,
- nadzire pokusno dojenje i napredak djeteta,
- upoznaje se s umjetnom prehranom djeteta i higijenskim pripremanjem hrane i pribora,
- provodi njegu djeteta s respiratornim smetnjama, neurološkim promjenama i funkcionalnim i traumatskim oštećenjima,
- uvježbava prepoznavanje acidoze i priprema za korekciju,
- uvježbava prepoznavanje žutice i provođenje fototerapije,
- priprema dijete i skuplja materijal za laboratorijske pretrage,
- provodi BCG vakcinaciju i daje intramuskularne injekcije,
- priprema dijete i pomaže doktoru medicine kod eksangvinotransfuzije,
- priprema pribor i pomaže doktoru medicine kod reanimacije djeteta.

2.2.1.2. Njega trudnica i porodilja.....6 sedmica

- obavlja dezinfekciju i sterilizaciju i provodi mjere za sprječavanje hospitalne infekcije,
- priprema i smješta trudnice na odjel,
- pomaže doktoru medicine kod ginekološkog pregleda,
- obavlja obradu trudnice - vanjska mjerenja zdjelice i opseg trbuha, kucanje čedinjeg srca, kvalitativni pregled urina, kontrolu pulsa, tlaka i težine,
- upoznaje se s ishranom i dijetama kod dijabetičke trudnoće i kod trudnica sa E, P, H, gestrozom,
- priprema trudnice i instrumentarij za amnioskopiju, ultrazvuk, amniocentezu, serklažu,
- daje supkutane, intramuskularne i intravezozne injekcije, infuzije i terapiju „per os“,
- prima roditelje u rađaonicu,
- upoznaje i uvježbava hitnost kod višerotke i prsnutog vodenjaka,
- provodi administrativni postupak kod prijema,
- pomaže liječniku kod vaginalnog pregleda,
- samostalno izvodi vaginalni pregled,
- izvodi kvalitativni i kvantitativni pregled urina,
- izvodi inspekciju, palpaciju, mjerenje i auskultaciju,
- obavlja dezinfekciju (kiruršku) ruku,
- izvodi rektalne pretrage,
- priprema i izvodi kateterizacije,
- provodi kontinuirano praćenje čedinjeg srca,
- priprema roditelje i aparate za praćenje kucaja i trudova pomoću kardiogramata,
- priprema i asistira kod porođaja glavom te provodi zaštitu medicine,
- priprema pribor i porodilje za dovršenje poroda carskim rezom,
- provodi prvu opskrbu djeteta, kupanje, vaganje, mjerenje i označavanje,
- obavlja pranje i reviziju posteljice,
- priprema i pomaže kod revizije ušća i obrade epiziotomije,
- priprema i pomaže kod eksploatacije kavuma uterusa,

- provodi kontrolu poslije poroda - općeg stanja, fundusa maternice, krvarenja,
- priprema i provodi sterilizaciju šprica, instrumenata, rukavica i potrošnog materijala,
- provodi dnevnu brigu za babinjaru,
- priprema izvodi toaletu međice,
- provodi kontrolu fundusa maternice, lohija i dojki,
- provodi kontrolu stolice i mokrenja te prema potrebi, klizme i kateterizacije,
- mjeri i ubilježava u temperaturnu listu temperaturu, puls i pritisak,
- priprema i pomaže kod previjanja i vođenja šavova,
- priprema pribor i babinjaču za infuzije i transfuzije,
- priprema, vadi i šalje krv i urin na laboratorijske pretrage,
- priprema instrumentarij, šprice i potrošni materijal za sterilizaciju.

2.2.1. 3. Njega ginekoloških bolesnika2 sedmice

- pomaže liječniku u ginekološkoj ordinaciji, na radnoj detekciji malignih oboljenja, na suzbijaju steriliteta, na prevenciji i liječenju juvenilnih ginekoloških oboljenja,
- priprema i smješta bolesnice u jedinicu,
- brine se za laboratorijsku obradu, prati stanje u odnosu na vitalne funkcije, provodi svakodnevnu ličnu higijenu, redovnu i dijetetnu ishranu,
- priprema bolesnice za operaciju,
- priprema pribor i pomaže kod kiretaže, punkcija, ekscizija i incizija, persuflacija, instilacija i kolposkopija,
- provodi postoperativnu njegu bolesnica,
- priprema pribor i izvodi kateterizacije i uvođenje trajnog katetera,
- priprema pribor i pomaže kod previjanja i vađenja šavova,
- priprema pribor i pomaže kod infuzija, transfuzija i drugih zahvata,
- provodi zdravstveni odgoj i zdravstveno prosvječivanje bolesnica.

2.2.2. RAD U PRIMARNOJ ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI

2.2.2.1. Rano otkrivanje malignih bolesti ženskih genitalija2 sedmice

- vodi zdravstvene kartone, unosi odgovarajuće podatke, vodi dnevne i mjesečne evidencije,
- sudjeluje kod sistematskih pregleda žena,
- pomaže doktoru medicine kod pregleda i manjih zahvata te kod uzimanja razmaza za Papanicolau.

2.2.2.2. Rad u savjetovalištu za trudnice i za kontracepciju 2 sedmice

- priprema trudnicu za pregled, izvodi pregled urina, mjeri tlak, važe trudnicu i kontrolira kucanje čedinjeg srca,
- vodi trudničku kartoteku, brine o redovnom javljanju trudnice za pregled,

- provodi individualni zdravstveni odgoj trudnica i sudjeluje u grupnom zdravstvenom odgoju i tečajevima za trudnice,
- sudjeluje u patronažnim posjetama trudnicama i babinjarama prvih 14 dana iza poroda,
- sudjeluje u savjetovanju i demonstriranju njege i prehrane novorođenčeta,
- daje savjete u pogledu sprječavanja neželjene trudnoće i mogućnosti kontracepcije,
- pomaže liječniku kod primjene intrauterinih kontracepcijskih pomagala.

2.3. PEDIJATRIJSKA SESTRA

Program specijalnog dijela pripravničkog staža pedijatrijske sestre u trajanju od 4 mjeseca obuhvata rad na pedijatrijskom odjelu i rad u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

2.3.1. Rad na pedijatrijskom odjelu2 mjeseca

U svim jedinicama stacionarne zdravstvene zaštite medicinska sestra -pedijatrijskog smjera:

- upoznaje organizaciju rada u jedinici,
- nadzire higijenu bolesničke sobe i drugih prostorija unutar jedinice, brine se za inventar, rublje i posuđe te poduzima mjere za sprječavanje hospitalne infekcije,
- prima i smješta novopridošle bolesnike i pomaže prilikom njihovog otpuštanja,
- brine se za ličnu higijenu bolesnika, sudjeluje, priprema i pomaže kod pojedinih zahvata,
- daje lijekove bolesnicima i priprema ih za pojedine zahvate i pretrage,
- promatra bolesnike i upozorava na eventualne simptome koji ukazuju na pogoršanje ili poboljšanje stanja,
- održava kontakt između bolesnika i doktora medicine, kontakt sa porodicom, provodi zdravstveni odgoj te se brine za socijalne i druge potrebe bolesnika,
- brine se za medicinsku dokumentaciju,
- učestvuje u dnevnim vizitama i prima zaduženja u okviru njenog djelokruga u dotičnoj jedinici.

2.3. 2. Njega novorođenčadi i nedonoščadi 1 mjesec

- primjenjuje načela asepse-antiseptike (dezinfekcija,sterilizacija) u praksi,
- priprema dijete, provjerava identifikaciju, obavlja kontrolu vitalnih simptoma i prati promjene pojedinih simptoma,
- provodi osnovnu njegu djeteta-kupanje, previjanje, njegu kože, sluznice, kose i noktiju, provodi toaletu pupka te njegu pri patološkim promjenama,
- obavlja transport nedonesenog djeteta i osigurava optimalne uvjete za vrijeme transporta,
- provodi njegu djeteta u inkubatoru,
- upoznaje se sa prirodnom prehranom i poteškoćama pri dojenju djeteta, daje upute majkama pri prvom dojenju,

- nadzire pokusno dojenje i napredak djeteta,
- upoznaje se sa umjetnom prehranom djeteta i higijenskim pripremanjem hrane i pribora, čajna kuhinja i dijetalna ishrana djece,
- provodi njegu djeteta s respiratornim smetnjama, s neurološkim promjenama i s funkcionalnim i traumatskim oštećenjima,
- uvježbava prepoznavanje acidoze i priprema za korekciju,
- uvježbava prepoznavanje žutice i provođenje fototerapije,
- priprema dijete i skuplja materijal za laboratorijske pretrage,
- provodi vakcinaciju i prati kalendar vakcinacije i daje supkutane, intramuskularne i intravenozne injekcije, infuziju,
- priprema dijete i pomaže kod transfuzije,
- priprema pribor i pomaže doktoru medicine kod reanimacije djeteta.

Ovaj dio pripravničkog staža pripravnik sprovodi na pedijatrijskom odjelu bolnice.

2.3. 3. Rad u primarnoj zdravstvenoj zaštiti1 mjesec

- upoznavanje načina i organizacije zaštite zdravlja novodođenčadi, dojenčeta, malog predškolskog i školskog djeteta,
- upoznavanje načina i organizacija zaštite i unapređenja zdravlja djece predškolskog i školskog uzrasta
- učestvuje u provođenju mjera za promociju prirodne ishrane dojenčeta-dojenja,
- upoznavanje i rad na prevenciji zaraznih bolesti-kalendar vakcinacije,
- upoznavanje sa sistemom patronažne zdravstvene zaštite u pogledu populacije, geografskih i ekonomskih osobina područja na kojem djeluje,
- praktičan rad na terenu u domenu patronaže i upoznavanje sa mogućnosti timskog rada, saradnja sa ostalim zdravstvenim službama na području koje pokriva (timovi porodičnog liječnika, kućna njega ,socijalni radnik, i sl.)
- dokumentiranje patronažnog rada,
- izvođenje zdravstvene njege zdravog i bolesnog djeteta odgovarajućim metodama,
- zdravstvena edukacija i socijalna zaštita po metodi procesa zdravstvene njege uz upotrebu sestrinske (njegovalne) dijagnoze sa težištem na kontinuitet zdravstvene njege.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 1 mjesec pedijatrijska sestra provodi u zdravstvenim ustanovama primarne zdravstvene zaštite - područna ambulanta, porodična medicina.

2.4. LABORATORIJSKI TEHNIČAR

Program specijalnog dijela pripravničkog staža laboratorijskog tehničara u trajanju od 4 mjeseca sadržava:

Medicinsko-biohemijske pretrage, hematološke pretrage, parazitološke i bakteriološke pretrage.

2.4. 1. Medicinska biohemija10 sedmica

Pripravnik u sklopu pripravničkog staža u medicinsko-biohemijskoj laboratoriji, obavlja:

- komplet standardnih pretraga mokraće sa sedimentom,
- pretrage želučanog soka (određivanje aciditeta i mliječne kiseline te mikroskopske pretrage),
- pretrage stolica (žučne boje, krvi i probavljivosti hrane)
- pretrage krvi i seruma (određivanje glukoze u krvi i opterećenja glukozom OGTT, direktni i indirektni bilirubin, timolsublimat, AF, KF, LDH, AST, ALT, GGT, određivanje ukupnih proteina, ureje, amilaze u serumu,
- pretrage punktata,
- pretrage likvora,
- elektroforezu proteina,
- određivanje mokraćne kiseline, kreatinina,
- određivanje lipida - triglicerida, holesterola, HDL kolesterola,
- određivanje K, Na, Ca, bikarbonata, Mg, anorganskog fosfora i klorida,
- određivanje Fe i Cu.

2.4.2. Hematologija2 sedmice

Pripravnik u sklopu pripravničkog staža u hematološkoj laboratoriji, obavlja:

- bojenje krvnih stanica, određivanje hemoglobina, hematokrita i indeksa boje,
- pravljenje razmaza periferne krvi,
- bojanje krvnih razmaza, brojenje retikulocita, bazofilno punktiranih eritrocita, trombocita i eozinofilnih granulocita,
- sedimentaciju eritrocita,
- osmotsku rezistenciju eritrocita, vrijeme krvarenja, vrijeme zgrušavanja, protrombinsko vrijeme,
- pretrage kod bolesti bijelog reda,
- pretrage kod bolesti crvenog reda,
- određivanje krvne grupe i Rh faktora.

2.4.3. Bakteriologija i parazitologija 1 mjesec

Pripravnik sklopu pripravničkog staža u mikrobiološkoj laboratoriji, obavlja:

- vađenje krvi,
- pripremu seruma za izvođenje reakcija na lues (WaR, MKR II, VDRL, Citohol) na brucele (Wiright), na salmonele (Wida) , na streptokoke (ATS),
- uzimanje brisa ždrijela, nosa, uha, rektuma,
- preuzimanje stolice, urina i ostalog materijala koji stiže radi bakteriološke pretrage,
- pripremanje podloga i stakla za sterilizaciju,
- određivanje pH podloga, punjenje šećera i bujona u epruvete, razlivanje sterilnih podloga,

- nasađivanje stolica i urina na odgovarajuće podloge, presađivanje sumnjivih kolonija na krute i tekuće podloge,
- uvođenje nalaza u protokol,
- bojanje i mikroskopiranje preparata,
- obrađivanje stolice za parazitološke pretrage (MIFC, FLOTACIJA),
- mikroskopiranje parazitoloških preparata.

2.5. SANITARNO-EKOLOŠKI TEHNIČAR

Program specijalnog dijela pripravničkog staža sanitarnog ekološko tehničara, sadržava:

2.5.1. Rad na sprječavanju i suzbijanju zaraznih bolesti i sanitacije okoline čovjeka

.....10
sedmica

Pripravnik provodi pripravnički staž u higijensko-epidemiološkim jedinicama kantonalnih zavoda za javno zdravstvo, gdje:

- upoznaje stanje u odnosu na kretanja zaraznih bolesti, na snabdijevanje vodom i dispoziciju otpadnih tvari i na druge faktore okoline koji utječu na ljudsko zdravlje, na području na kojem djeluje organizacija zdravstva u kojoj provodi pripravnički staž,
- vodi evidenciju zaraznih bolesti i brine se za uredno prijavljivanje zaraznih bolesti,
- učestvuje pri terenskim ispitivanjima pojave zaraznih bolesti,
- upoznaje propise o nadzoru nad osobama zaposlenim u prometu živežnih namirnica i nad drugim osobama koje podliježu zdravstvenom nadzoru, izdaje i vodi evidenciju izdatih zdravstvenih listova,
- vodi evidenciju kliconoša,
- uzima uzorke za hemijske i mikrobiološke pretrage,
- vodi potrebne evidencije i učestvuje pri organizaciji i izvođenju vakcinisanja,
- priprema instrumente i učestvuje u vakcinisanju,
- obavlja pretrage vode i živežnih namirnica koje se provode u jedinici,
- učestvuje pri provođenju nadzora nad javnim i individualnim vodoopskrbnim objektima,
- učestvuje u vršenju nadzora nad objektima za dispoziciju otpadnih tvari,
- učestvuje u ispitivanju životne i radne okoline čovjeka (zagađenost zraka, buka, prašina, radiološka zagađenja i dr.). Ovaj dio pripravničkog staža pripravnik može obaviti i u jedinicama medicine rada.

2.5. 2. Rad na poslovima dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije i na drugim poslovima koje obavlja jedinica u kojoj se provodi pripravnički staž

..... 4 sedmice

Pripravnik provodi pripravnički staž na odjelima za dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju kantonalnih zavoda za javno zdravstvo gdje:

- upoznaje postupke, preparate i opremu koji se koriste u DDD,
- upoznaje pravila sigurne primjene pesticida kao i sredstva i zaštitu pri radu,
- upoznaje propise vezane uz obavljanje DDD poslova,
- praktično uči prepoznavanje vrste glodara i člankonožaca značajnih za javno zdravlje,
- učestvuje u utvrđivanju i praćenju infestacije glodarima i člankonošcima na terenu,
- aktivno sudjeluje u radu terenskih ekipa pri provođenju deratizacije antikoagulantnim mamcima, dezinfekcije gmižućih i letećih insekata, te završne dezinfekcije prostora i površina.

2.5.3. Upoznavanje sa zadacima i radom sanitarne inspekcije.....2 sedmice

- sudjelovanje u provođenju sanitarnog nadzora zajedno sa sanitarnim inspektorom na terenu,
- upoznavanje sa pisanjem zapisnika i rješenja u prvostepenom postupku,
- upoznavanje organizacije sanitarne inspekcije.

2.6. FIZIOTERAPEUTSKI TEHNIČAR

Program specijalnog dijela pripravničkog staža fizioterapeutskog tehničara, sadržava:

Kineziterapiju i fizikalnu terapiju

2.6. 1. Kineziterapija10 sedmica

Pripravnik provodi pripravnički staž iz kineziterapije u jedinici za kineziterapiju i to:

- primjenjuje kineziterapeutske postupke u rehabilitaciji neuroloških bolesnika (odraslih i djece) kao što su: vježbe za relaksaciju, testovi aktivnosti svakodnevnog života, osnovni postupci Kabat i Bobath metode,
- primjenjuje kineziterapeutske postupke u rehabilitaciji traumatiziranih bolesnika (preoperativni i postoperativni tretman),
- primjenjuje kineziterapeutske postupke kod ortopedskih bolesnika kao što su postupci za primjenu ortopedskih pomagala, vježbe hodanja, vježbe kod skolioza i ostalih deformiteta,
- primjenjuje kineziterapeutske postupke u rehabilitaciji reumatskih bolesnika (kod reumatoidnog artritisa, diskopatija, ankilozantnog spondilitisa),
- primjenjuje kineziterapeutske postupka u rehabilitaciji internističkih bolesnika (u prevenciji infarkta miokarda i postinfarktnoj rehabilitaciji, kod smetnji periferne cirkulacije, kod dijabetesa, kod respiratornih bolesnika, u periodu poslije operacije srca, perifernog krvotoka i pluća kao i kod raznih bolesti koje zahtijevaju rehabilitaciju u toku liječenja).

2.6.2. Fizikalna terapija6 sedmica

Pripravnik provodi pripravnički staž iz fizikalne terapije u jedinici za fizikalnu terapiju gdje primjenjuje:

- hidroterapiju (kupke, tuševi, vježbe u bazenu, podvodna masaža),
- krito terapiju (krito masaža, oblozi),
- parafinoterapiju (parafinski omoti, vježbe s parafinom),
- masažu (klasična masaža, manuelna masaža, masaža s aparatima, limfna drenaža),
- elektroterapiju (ultrazvuk, kratki val, analgezija i elektrostimulacija, ultravioletno zračenje, elektroforeza i dr.).

U toku pripravničkog staža u jedinici za fizikalnu terapiju pripravnik se upoznaje sa raznim elektrodijagnostičkim metodama.

2.7. ZUBNI TEHNIČAR

Pripravnik provodi pripravnički staž u protetskoj laboratoriji gdje po nalogu doktora stomatologije izrađuje stomatološke protetske radove i pomagala.

2.7.1. Fiksna stomatološka protetika2 mjeseca

- izrađuje modele s pokretnim bataljcima (razni sustavi),
- izrađuje (sve faze) dvodjelnih, lijevanih, lijevanih fasetiranih, akrilatnih krunica, lijevanih nadogradnja (najmanje po 10), djelomičnih krunica, krunica na kolčić, teleskop krunica (najmanje 3), lemljenje dvije ili više krunica, lemljenje krunica s tijelom mosta, lemljenje krunica s retencijskom vezom pomoću paralelometra,
- izrađuje atipične krunice te privremene krunice,
- izrađuje (sve faze) mostova raznih raspona (jednokomadne, dvodijelne mostove, s punim fasetiranim tijelom), akrilatne mostove i privremene mostove.

2.7.2. Mobilna protetika2 mjeseca

- izrađuje totalne proteze: odljev na bazi anatomskog otiska, akrilatna individualna žlica, odljev na bazi funkcijskog otiska, zagrizna šablona, fiksacija odljeva u artikulatorku ili okludatorku, postava zuba, modeliranje baze, ulaganje u kiveru, dobivanje i izoliranje kalupa do obrade i poliranje. Obavlja popravke na totalnoj protezi i podlaganje baze totalne proteze,
- izrađuje djelomično proteze raznih klasa, odljev na bazi anatomskog otiska, izrada akrilatne individualne žlice, odljev na bazi funkcijskog otiska, zagrizna šablona, kvačice po funkciji (za sterilizaciju, za retenciju i prenos tlaka) fiksacija odljeva u artikulatorku ili okludatorku, postavljanje zuba, modeliranje baze, ulaganje u kivetu, dobivanje sadrenog kalupa, izolacije, punjenje kalupa akrilatnom, polimerizacija, obrada i poliranje,
- izrađuje akrilatnu nadogradnju na lijevoj metalnoj bazi za djelomičnu i totalnu protezu: zagrizni bedem, fiksacija odljeva u artikulatorku ili okludatorku, postavljanje zuba, modeliranje baze, ulaganje u kivetu, dobivanje sadrenog

kalupa, izolacija, punjenje kalupa akrilatnom, polimerizacija do obrade i poliranja,

- izrađuje imedijatne ili provizorne totalne ili djelomične proteze. Obavlja popravke i podlaganja djelomičnih proteza.

U toku staža pripravnik vodi evidenciju o izvršenim radovima te o prijemu i utrošku materijala upoznaje se s organizacijom rada u laboratoriju, s dogovorenim rokovima isporuke radova kao i s pratećom neophodnom opremom.

2.8. STOMATOLOŠKA SESTRA

Specijalni dio pripravničkog staža stomatološka sestra-tehničar obavlja se prema sljedećem programu:

2.8.1. Teoretski i praktičan rad u specijalističko-konsultativnoj stomatološkoj zaštiti

.....10
sedmica

Ovaj rad obuhvata upoznavanje:

- organizacije rada stomatološke ambulante,
- načina rada u stomatološkom-rentgen kabinetu,
- način rada u odjeljenju za protetiku (upoznavanje savremenih materijala koji se trenutno koriste u protetici),
- načina rada odjeljenja za bolesti usta, zuba, za oralnu hirurgiju i principa rada u sterilizaciji,
- načina vođenja specijalnih zdravstveno-administrativnih poslova (vaganje zlata, naplaćivanje zlata i slično).

Ovaj dio pripravničkog staža pripravnik provodi u odgovarajućim jedinicama konsultativno-specijalističke stomatološke zaštite.

2.8.2. Praktičan rad u zdravstvenoj ustanovi, odnosno kod privatnog zdravstvenog radnika koja je pripravnika primila na pripravnički staž6 sedmica

Ovaj rad obuhvata poslove i zadatke koje će pripravnik samostalno obavljati nakon položenog stručnog ispita. Vrsta, obim i način rada treba da u cijelosti odgovaraju opisu tih poslova i zadataka. U skladu sa ovim pripravnik je dužan da obnovi teoretska znanja i praktično izvede poslove pod kontrolom mentora.

Ovaj dio pripravničkog staža pripravnik obavlja u zdravstvenoj ustanovi, odnosno kod privatnog zdravstvenog radnika koji su pripravnika primili na pripravnički staž.

2.9. FARMACEUTSKI TEHNIČAR

Zdravstveni tehničar farmaceutskog smjera provodi pripravnički staž u apoteci. Na početku pripravničkog staža obavezno upoznati zdravstvenog teničara farmaceutskog smjera:

- s prostorijama i opremom apoteke te sa zakonskim propisima koji reguliraju apotekarsku djelatnost,
- s organizacijom rada u apoteci, dužnostima i odgovornošću zdravstvenih radnika, te s osnovnim načelima etike i deontologije,
- sa zakonskim propisima koji reguliraju stavljanje lijekova u promet.

Nakon uvodnog dijela pripravnički staž obuhvaća slijedeće stručne cjeline:

2.9.1. Učestvovanje u izradi magistralnih pripravaka i učestvovanje kod izdavanja u apoteci

.....7 sedmica

Sastoji se iz:

- upoznavanje sa smjernicama Dobre apotekarske prakse,
- upoznavanja s farmakoterapijom (skupinama lijekova i njihovim farmaceutskim oblicima), čuvanjem skladištenjem, defektiranjem i preuzimanjem lijekova,
- vođenje rokovnika lijekova,
- upoznavanje s lijekovima koji se mogu izdati i bez liječničkog recepta, te izavanja u tzv. ručnoj prodaji,
- upoznavanja i izdavanja pomoćnih ljekovitih sredstava, dječije hrane, dijabetičkih proizvoda, te ostalih proizvoda koji su propisani zakonom, a predmet su poslovanja apoteke, defektiranja, čuvanja i njihovog skladištenja,
- upoznavanje s izradom magistralnih pripravaka (izuzev pripravaka koji sadrže ljekovite supstance jakog i vrlo jakog djelovanja),
- upoznavanje s izborom ambalaže za pripravke koji se izrađuju u apoteci,
- vođenje laboratorijskog dnevnika,
- upoznavanja s administrativnim poslovima u apoteci koji mogu biti predmet rada farmaceutskog tehničara: razvrstavanjem recepata, njihovom knjigovodstvenom obradom, obradom dostavnica, otpremnica apoteke i sl.,
- upoznavanje s kompjuterskom obradom podataka u apoteci ukoliko apoteka posjeduje kompjuter,
- upoznavanje sa stručnim knjigama u ljekarni.

2.9.2. Učestvovanje u izradi galenskih pripravaka7 sedmica

Sastoji se iz:

- upoznavanja sa smjernicama Dobre proizvođačke prakse,
- upoznavanja s prostorom i organizacijom rada u galenskom laboratoriju u skladu s važećim zakonskim propisima,
- upoznavanje s priborom, aparaturom i tehnikom rada u galenskom laboratoriju,

- priprema pročišćene vode i vode za injekcije ukoliko laboratorij raspolaže odgovarajućom aparaturom,
- učestvovanja kod izrade galenskih pripravaka prema propisima farmakopeje i drugim pozitivnim propisima,
- upoznavanja postupaka za izradu pripravaka aseptičkim postupkom ili sterilizacijom,
- upoznavanja s izborom ambalaže za izrađene pripravke,
- upoznavanja s čuvanjem, skladištenjem, kontrolom roka trajanja izrađenih pripravaka,
- upoznavanja s vođenjem laboratorijskog dnevnika,
- upoznavanja s administrativnim poslovima vezanim za galenski laboratorij.

2.9.3. Učestvovanje u ispitivanju kvaliteta lijekova 2 sedmice

Sastoji se iz:

- upoznavanja sa smjernicama Dobre laboratorijske prakse,
- upoznavanja s organizacijom rada u analitičkoj laboratoriji apoteke,
- upoznavanja s priborom, aparaturom, analitičkim metodama i postupcima koje se primjenjuju u analitičkom laboratoriju,
- učestvovanja u izradi indikatora, titrimetrijskih otopina i reagensa,
- učestvovanja u kontroli kvaliteta ljekovitih supstanci i galenskih pripravaka u skladu s obimom rada farmaceutskeg tehničara,
- upoznavanja s vođenjem evidencije vezane za rad analitičkog laboratorija.

2.10 PSIHO-GERIJATRIJSKA SESTRA-TEHNIČAR

Plan specijalnog dijela pripravničkog staža za psiho- gerijatrijsku sestru-tehničara u trajanju od 4 mjeseca obuhvata:

2.10.1 Zdravstvena njega u bolničkoj djelatnosti 11 sedmica

2.10.2. Zdravstvena njega u primarnoj zdravstvenoj zaštiti..... 4 sedmice

2.10.3. Zdravstvena njega u ustanovama socijalne zaštite, gerijatrijska odjeljenja..... 2 sedmice

2.10.1. Zdravstvena njega u bolničkoj djelatnosti

2.10.1.1. Zdravstvena njega internističkih pacijenata 2 sedmice

2.10.1.2. Zdravstvena njega u neurologiji 3 sedmice

2.10.1.3. Zdravstvena njega u psihijatriji i psihologija 3 sedmice

2.10.1.4. Zdravstvena njega i rehabilitacija 3 sedmice

2.10.1.1. Zdravstvena njega internističkih pacijenata

Specifičnost njege kod akutnih i hroničnih pacijenata:

Bolesti kardiovaskularnog sistema; hipertenzija, srčana dekompenzacija, laboratorijske pretrage, EKG, higijensko- dijetetski režim.

Bolesti respiratornog sustava; hronični bronhitis, bronhijalna astma, emfizem, rendgen pretrage kod oboljenja respiratornog sustava, higijensko-dijetetski režim.

Bolesti digestivnog sistema; ulcus bulbi duodeni, gastritis, opstipacije endoskopske pretrage kod oboljenja digestivnog sistema, higijensko-dijetetski režim.

Bolesti urogenitalnog sistema; bolesti prostate, intoksikacije, kateterizacija.

Bolesti lokomotornog sustava; reumatski artritis, degenerativno oboljenje mišića i zglobova, terapija i njega.

Bolesti metabolizma; dijabetes melitus, terapija dijabetesa, higijensko-dijetetski režim.

Vaskularna oboljenja; varikozitet na donjim ekstremitetima, ateroskleroza.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 2 sedmice pripravnik obavlja na internim odjelima bolnice.

2.10.1.2. Zdravstvena njega u neurologiji

Specifičnost rada psiho-gerijatrijske sestre-tehničara na neurološkom odjelu, priprema i postupak sa pacijentom; neurološko ispitivanje gerijatrijskog pacijenta, anamneza, klinički pregled, biohemijski status, EEG, EMG, lumbalna punkcija i slanje likvora na pregled.

Neurološki sindrom; plegije, paralize, pareze, somnolencija, sopor, koma.

Zdravstvena njega kod oboljenja krvnih sudova CNS; apopleksija, intracerebralno krvarenje, aneurizma moždane arterije, tromboza moždanih vena. Degenerativna oboljenja CNS; Parkinsonova bolest. Epilepsija u trećem životnom dobu. Sindrom bola; glavobolje, neuralgije.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 3 sedmice pripravnik obavlja na neurološkom odjelu bolnice.

2.10.1.3. Zdravstvena njega u psihijatriji i psihologija

Specifičnost rada psiho-gerijatrijske sestre-tehničara na psihijatrijskim odjelima, cilj je da upoznaju i prepoznaju simptomatologiju duševnih bolesti koje proučava psihijatrija; organski moždani sindrom, pogoršanje emocionalne stabilnosti, pogoršanje sposobnosti rasuđivanja, pogoršanje pamćenja, pogoršanje shvaćanja i orijentiranosti. Najčešće psihoze kod gerijatrijskih pacijenata; anksioznost, depresija,

motorna usporenost, poremećaj spavanja, demencija. Šizofrenija i postupak sa pacijentom. Senilno stanje; deficit u mentalnoj oštini, promjena raspoloženja, dezorijentiranost, amnezija. Primjena i zolupotreba psihofarmaka kod psihogerijatrijskih pacijenata.

Specijalni dio psihologije ima za cilj da se razvije svijest o važnosti emocionalnih, motivacijskih i interpersonalnih psiholoških faktora u praksi.

Osnovni zadatak je da razvijaju humaniji odnos na relaciji pacijent-medicinski radnik. Psihologija i zdravstvo, promjene u patologiji stanovništva. Osnovne poteškoće u komunikaciji sa pacijentom, dehumanizacija odnosa, zdravstveni radnik- pacijent, timski rad, psihološka edukacija zdravstvenih radnika, stres u radu zdravstvenih radnika. Psihološka praksa s pacijentima, oblici i vještina međuljudske komunikacije, nedostatak komunikacije, neverbalna komunikacija (izraz lica, boja i ton glasa, pozicija tijela i geste), komunikacija udaljenosti, uloga i ponašanje zdravstvenog osoblja. Emocionalne reakcije na hospitalizaciju. Ublažavanje anksioznosti u liječenju i hospitalizaciji.

Psihološki aspekti kroničnih bolesti. Stavovi, stereotipi, predrasude i njihov uticaj na ponašanje.

Grupne terapije sa odraslim u radu u ustanovi i kućne posjete.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 3 sedmice pripravnik obavlja na odjelu psihijatrije i savjetovalištu.

2.10.1.4. Zdravstvena njega i rehabilitacija psihogerijatrijskih pacijenata

Specifičnost ovog dijela je da se razviju navike i humani odnos prema bolesniku, da se upozna sa opremom i sredstvima za njegu bolesnika u rehabilitaciji i da se osposobi za samostalan rad sa pacijentima u borbi protiv dekubitusa.

Upoznavanje sa organizacijom rada i opremom. Zaštitni položaj i pokreti, podizanje pacijenta, prenošenje pacijenta. Položaj u postelji: vrste položaja, promjene položaja u postelji, prelazak iz ležećeg u sjedeći. Usvajanje i vježbe balansa: funkcionalni položaj, kretanje pacijenta, sobna kolica i njihova uporaba. Funkcija kože i njega: dekubitus (faktori koji pogoduju nastanku), prevencija i tretman dekubitusa. Prevencija sekundarnih komplikacija na plućima: pasivne vježbe disanja, aktivne vježbe disanja, perkusione tehnike. Njega pacijenta sa paraplegijom: faza mirovanja, faza mobiliziranja, prelazak paraplegičara iz ležećeg u sjedeći položaj, oblačenje paraplegičara. Njega pacijenta sa hemiplegijom: korektivni položaji, ishrana hemiplegičara. Njega kvadriplegičara: sfinkteri mokraćne bešike i debelog crijeva, vježbe pražnjenja mokraćnog mjehura, vježbe pražnjenja debelog crijeva. Značaj kretanja: primjena štaka, hod u razboju, hod uz pratioca. Njega pacijenta sa oštećenjem perifernih nerava, njega pacijenta sa oštećenjem lokomotornog sustava, njega pacijenta sa opekotinama, njega i rehabilitacija reumatičnih bolesnika, njega bolesnika kod reumatizma, njega i rehabilitacija pacijenta sa infarktom miokarda, njega pacijenta sa perifernog krvotoka, njega i rehabilitacija pacijenta sa oštećenjem respiratornog sustava, vježbe disanja, perkusiona tehnika, njega traumatološkog bolesnika, fraktura vrata butne kosti, njega u akutnoj fazi povreda, njega u

subakutnoj kroničnoj fazi ozljede, njega pacijenta oboljelih od koksatroze, njega pacijenta sa endoporožom, njega pacijenta poslije prijeloma kralježnice, njega pacijenta sa lumboišijalgijom, njega pacijenta kod diskopatije, njega i rehabilitacija pacijenta sa miopatijom, njega pacijenata oboljelih od Parkinsonove bolesti, njega i rehabilitacija psihijatrijskih bolesnika, njega kod psihoza, njega kod depresija, njega kod staračke demencije, kućna njega starih i iznemoglih pacijenata, radna i okupaciona terapija u gerijatrijskoj rehabilitaciji.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 3 sedmice pripravnik obavlja na odjeljenju fizikalne rehabilitacije.

2.10.2. Zdravstvena njega u primarnoj zdravstvenoj zaštiti

2.10.2.1. Djelatnost patronažne službe 2 sedmice

2.10.2.2. Rad u ambulanti 2 sedmice

2.10.2.1. Djelatnost patronažne službe

Kompleksna zaštita porodice sa posebnom brigom za njene članove zbog zaštite zdravlja djece, žena, starih i nemoćnih, oboljelih od TBC, hroničnih i degenerativnih oboljenja, alkoholizma i ovisnosti, poremećaja mentalnog zdravlja i dr. Utvrđivanje higijenskog i socio-ekonomskog stanja porodice i procjena uticaja faktora okoliša na zdravlje djece, pojedinca i porodice. Pronalaženje bolesnih, starih, nemoćnih, mentalno i fizički defektnih, socijalno ugroženih te njihova zaštita. Zdravstveno odgojni rad i socijalna zaštita u zajednici i lokalnim zajednicama po metodi procesa zdravstvene njege sa težištem na kontinuitet zdravstvene njege. Vođenje patronažne dokumentacije i izvještavanje.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 2 sedmice pripravnik obavlja u polivalentnoj patronažnoj službi.

2.10.2.2. Rad u ambulanti porodične ili opšte medicine

Ovaj rad obuhvata: asistiranje liječniku u njegovim dužnostima, pomaganje u vođenju kompletne zdravstvene evidencije i dokumentacije, pružanje informacija pacijentu, zakazivanje redovnih i kontrolnih pregleda, učestvovanje u zdravstvenom odgoju, učestvuje kod prijema pacijenta, uzima antropometrijske mjere, uspostavlja zdravstvenu dokumentaciju, upoznaje se sa uzimanjem, lične, porodične i specijalne anamneze, priprema pacijente za pregled i pomaže liječniku kod pregleda, uzima uzorke za laboratorijske pretrage, izvodi laboratorijske pretrage koje se izvode u jedinici, daje injekcije, obavlja previjanje, itd. Pruža njegu koja je kulturno i etički osjetljiva, radi sa pacijentima na terapeutski način, koristi sestrinski proces u svim oblicima interakcije sa pacijentima, zajedno sa pacijentom određuje uzajamne ciljeve plana sestrinske njege, edukuje pacijente o prevenciji oboljenja i promociji zdravlja, pruža njegu koja odgovara uzrastu i fazi razvoja pacijenta, posmatra pacijenta u kontekstu njegove porodice, identifikuje i doprinosi rješenju etičkih pitanja koja se odnose na pacijentovu dobrobit, saraduje sa patronažnom službom.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 2 sedmice pripravnik obavlja u ambulanti porodične medicine ili opšte prakse.

2.10.3. Zdravstvena njega u ustanovama socijalne zaštite, gerijatrijski odjeli

2.10.3.1. Zdravstvena njega u gerijatriji

Specifičnost i značaj njege i bolesti u trećem životnom dobu. Definicija i podjela gerijatrije. Organizacija zdravstveno- socijalne zaštite starih i iznemoglih lica. Zdravstvena zaštita lica treće životne dobi putem tima porodične medicine, liječenje i njega lica treće životne dobi putem tima porodične medicine (pregled u ambulanti, kućna njega, uzimanje dijagnostičkog materijala, imunizacija, patronažne posjete, edukacija, savjetovanje u malim grupama). Lijekovi u trećem životnom dobu. Pravilna ishrana u trećem životnom dobu (unošenje dovoljno tečnosti, svježe voće i povrće, izbjegavati masnoću i šećer u ishrani, značaj kalcija u ishrani, način ishrane starih osoba. Poremećaj hoda, ravnoteže, sklonost padu. Proces starenja; fiziološki poremećaji, psihološke promjene, socio-ekonomski problemi.

Najčešći problemi kod lica treće životne dobi: porast rizika bolesti, porast rizika socijalne ovisnosti, porast problema u vezi sa izolacijom i usamljenošću.

Najčešća oboljenja u trećem životnom dobu i njega: kardiovaskularna oboljenja (srčana dekompenzacija, hipertenzija), respiratorna oboljenja (hronični bronhitis, bronhijalna astma, emfizem), bolesti probavnog sistema (ulkus, gastritis, opstipacija), bolesti lokomotornog sistema (reumatski artritis, degenerativne promjene), bolesti urogenitalnog sistema (bolesti prostate, incontinencija), poremećaj metabolizma (dijabetes melitus i terapija), bolesti sluha i vida (naglušost, katarakta). Upotreba lijekova, doziranje i interakcija.

Geroprofilaksa: sociologija starenja, socijalna gerontologija.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 2 sedmice pripravnik obavlja u ustanovama socijalne zaštite, odjelima za gerijatriju.

3. POSEBNI DIO u trajanju od 1 sedmice

Program pripravničkog staža za zdravstvene radnike sa završenim srednjim usmjerenim obrazovanjem i vaspitanjem za srednje složena i složena zanimanja obuhvata i upoznavanje sa propisima vezanim za pojedino stručno zvanje pripravnika, i to:

3.1. Medicinska sestra - tehničar

- Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti,
- Zakon o evidencijama iz oblasti zdravstva

3.2. Akušerska sestra

- Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti,
- Zakon o evidencijama u oblasti zdravstva

3.3. Pedijatrijska sestra

- Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti,
- Zakon o evidencijama u oblasti zdravstva

3.4. Laboratorijski tehničar

- Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti,
- Zakon o zdravstvenoj ispravnosti namirnica i predmeta opće upotrebe,
- Zakon o evidencijama u oblasti zdravstva,

3.5. Sanitarni-ekološki tehničar

- Zakon o sanitarnoj inspekciji
- Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti

3.6. Fizioterapeutski tehničar

- Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti
- Zakon o evidencijama u oblasti zdravstva

3.7. Stomatološka sestra

- Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti
- Zakon o evidencijama u oblasti zdravstva

3.8. Zubni tehničar

- Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti
- Zakon o evidencijama u oblasti zdravstva

3.9. Farmaceutski tehničar

- Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti
- Zakon o evidencijama u oblasti zdravstva
- Zakon o lijekovima,
- Zakon o otrovima
- Zakon o proizvodnji i prometu opojnih droga.

3.10. Psiho-gerijatrijska sestra-tehničar

- Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti;
- Zakon o evidencijama iz oblasti zdravstva.

Program pripravničkog staža iz tačke 3. ovog pravilnika pripravnik obavlja u kantonalnom zavodu za javno zdravstvo u trajanju od sedam dana.

